

ÉRTESÍTŐ

a Budapesti Városvédő Egyesület lapja

2013. március - április - május
XXXI. évfolyam, 1. szám

Budapest lelkének egy darabja

Gerle János (1947–2012)

A Budapest folyóiratban megjelent búcsúztató rövidített változata

„*Drága János Bátyám! A gondviselés rám mérte a feladatot, hogy Magának haló poraiban elégtételt szolgáltatssak. Nem tudok Magáról többet, mint ami beadványaiban olvasható, ezek az írások azonban végigkísérték eddigi életemet.*” – Így kezdődik Gerle János írása („Kicsinyekre a legnagyobb vigyázat!” – Bartos János beadványai) a Budapesti Negyed folyóirat A meg nem épült Budapest című számában. Az apai hagyatékából előásott leveleket egy 86 éves, félbolond öregember írta. De ahogyan János nézett rájuk, attól szégyenkező félmosollyá szelídül a legpimaszabb röhögés is: „...*éppen úgy feltárul belőlük Budapest lelkének egy darabja, mint a megépített város köveiből. Ha csak ennyi, már akkor sem volt egészen hiába.*”

Nem, Jánossal kapcsolatban nem akarok haló porról, pláne nem elégtételről beszélni. De most szembesülök vele, hogy bár őszintén szerettük egymást, szégyenszemre nemigen tudok róla én se többet, mint amennyit a ritkás találkozások és az írott betűk engedtek – viszont ez a kevés végig fogja kísérni egész további életemet.

Egyenes útja vezetett az építészkarra, de hamar másfelé fordult az érdeklődése: Ybl Miklós hagyatékának rendezése és feldolgozása eldőnti a pálya további nyomvonalát. Közben elvégzi a mesteriskolát, 1983-ig tervez. Lapot szerkeszt – az *Országépítőt* –, és sorra jelennek meg a könyvei: *A századforduló magyar építésze, Századforduló, A pénz palotái, Makovecz Imre műhelye, A szecesszió Budapesten, Makovecz. Társszerzője Budapest Építészeti kalauzának, a The Architecture of Historic Hungary-nek, a Budapest – Építészeti részleteknek, a Vidéki építészeti kalauznak, az Alföldi szecesszióknak. Cikkek, tanulmányok, katalógusok és egyéb kiadványok tucatjait szerkeszti. 2002-től írja-szerkeszti Az építészet mesterei sorozatot: a Hauszmann, Ybl, Pierre Vago, Lechner, Feszli, Medgyaszay, Steindl, Vágó József, Komor és Jakab, Korb és Giergl, Toroczkai Wigand és Pollack életművét bemutató köteteket, amelyek nélkül ezekről az alkotókról többé nem szólhat érdemben senki emberfia. (A Lajta Béláról szóló kötetet már nem ő fogja befejezni, de meglesz az is.)*

Számtalan konferencián tartott előadást. Tervezett kiállításokat, 2000-ben ő volt a velencei építészeti biennálé magyar pavilonjának kurátora. Az Élőlánc mozgalom „utcai harcosaként” küzdött a zsidónegyed házainak megmentéséért.

Oszlopos tagja volt a Budapesti Városvédő Egyesületnek, a Nemzeti Panteon Alapítványnak, a Kós Károly Egyesülésnek és Alapítványának, és egyik alapítója a Nagy Budapest Törzsasztalnak, amelyből a BUDAPEST folyóirat kinőtt.

1997-ben Ybl-díjat, 2012-ben pedig Ezüst Ácsceruza díjat kapott: ez utóbbit özvegye vette át, jóformán csak órákkal János halála után.

Gerle János derűvel és alázattal végezte ezt a mérhetetlen munkát, miközben az utolsó hat-hét évben, 2005-től kényszerű nyugdíjba vonulásáig tanított a debreceni egyetemen, fiatal és idősebb kollégákat sarkallt közös munkálkodásra és töprengésre, példát mutatva alaposságból, lényeglátásból, nagyívű gondolkodásból és a középen maradás művészetéből. Kiabálni valószínűleg senki nem hallotta, de haragudni, undorodni is nagyon tudott. Kiköpte a langyosakat, túpontosan ismerte a hatalom, a pénz természetét, és irtózott mind a kettőtől, ahogy az aljasság minden formájától. Kérlelhetetlen tisztessége,

szabadság- és hazaszeretete sokakat vonzott és sokakat borzolt – nem akart romantikus hős lenni, de hitt a spiritualitásban, a falak szellemében, a magyarságban. Nem véletlen, hogy kedvenc kutatási területe a magyar kultúra forrongó aranykora, az előző századforduló volt, amikor irodalomban, zenében és építészetben is megszólaltak azok a hangok, amelyek egyszerre voltak magyarok és európaiak, előremutatók és hagyományhűek, egyéniek, de a közösség szolgálatára, örömeire vagy jobbítására szántak.

Saly Noémi
elnökségi tag

**„Haladjon a korrall,
Süssön Váncza sütőporral”.**

Ez volt a papám kedvenc reklámja. Akkoriban mondogatta sokszor, amikor a hirdetőoszlopon lévő plakátok még arra bíztattak, hogy a cipőboltban vegyünk cipőt. Hát megpróbáltam én is a korrallal haladni, már csak azért is, mert ki sem kell itthonról mozdulni ahhoz, hogy a világra nyíló Facebook ablakot kinyissam. Sokáig ellenálltam, mert úgy hírezt, hogy az „ismerőseim” révén fel lehet térképezni a kapcsolatrendszeremet és a világlátásomat. Ez egyébként így is van, csak akit ez nagyon érdekel a Google kereső révén is meg tudja tenni. Félretéve az aggodalmaimat, végül is regisztráltam azzal a céllal, hogy kizárólag szakmai célokra fogom használni. Így is tettem. Egy teljesen politikamentes témát választottam, hogy megtanuljam a használatát: elkezdtem a Versailles-i kastély bemutatását szobáról szobára haladva. Viszonylag hamar sok érdeklődőt gyűjthettem ez által magam köré. (Dolog most ott tart, hogy sokan bíztatnak arra, adjam ki könyv formában, ami igen megtisztelő gondolat)

Persze nem erről akartam írni, de szószátyár lévén nem bírtam elhallgatni!

Ami a mi szempontunkból fontosabb, hogy „fészbukkolás” közben számos olyan oldalra is ráakadtam, amely helytörténettel, városvédelemmel és számos a mi Egyesületünk profiljába is vágó témával foglalkozik. Az egymás posztjainak a megosztásával igen széles érdeklődő réteghez jutnak el ezek a gondolatok. A pusztán „észosztáson” kívül interaktív kapcsolat is kialakul a véleményezések révén.

Ha már ilyen szép számmal vannak profilunkba vágó oldalak, miért ne hozhatnánk létre egy hálózatot. Azt is megkockáztatnám, hogy épp a mi patinás egyesületünk hivatott arra, hogy ezt a hálót megfonja (vagy szője?).

Sajnos a Budapesti Városvédő Egyesület Facebook oldala szinte üres és unalmas. A több ezer fényképet közzétevő Oldalak fenntartói nem fognak könyörögni nekünk, hogy csatlakozhassanak. Talán egy módon koordinálhatnánk őket, ha módot nyújtanánk a személyes találkozásokra. Erre még a jelenlegi szerény székhelyünk is alkalmas volna.

Egyesületünk számos tagja aktív a Facebookon, témánkba vágó írásokat, fényképeket próbáljunk az egyesületi oldalra is felrakni, illetve a többiek érdekes posztjait megosztani.

A legfrissebb adat: A Budapesti Városvédő Egyesület 242-en „lájkkolták”. A „Miénk a ház” 1.060-al dicsekedhet (pedig amögött egyetlen egy ember áll) A „Mai Manó háznak” 17.962 híve van. Posztolgatnak is rendszeren.

Annyit megígérhetek, hogy minden érdekesnek gondolt témát az egyesületi oldalon is megosztok. Kísérletképpen ezt a kis írást már meg is jelentettem. Utánam Gazfickók!

Baliga Kornél
általános alelnök

Ismerjük meg együtt a 100 éves a fasori református templomot!

Budapesti Városvédő Egyesület ebben az évben több vezetett sétát szervez Erzsébetváros szakrális értékeinek mind szélesebb körnek szóló megismertetése céljából. A sétákról kapcsolatos információkat megtalálják Egyesületünk weblapján, vagy érdeklődhetnek telefonon Millisits Mátétól a következő mobil számon: 06-605-35-11 , vagy a millisits.imm@gmail.com email címen.

„Az Erzsébetváros szakrális értékei” című séta kiemelt helyszíne lesz Árkay Aladár (1868-1932) főműve, a fasori református templom, a 20. század első harmadának kiemelkedő szakrális alkotása.

Az épület egyesíti magában a századforduló szecessziós magyar, angol, finn építészetének a népművészetből merítő gondolatait, és egyben a korai art' deco stílusjegyeit is magára ölti.

A 19. század végére Budapest VI. és VII. kerületében a nagyarányú bérházépítkezések következtében a lakosság száma jelentősen növekedett. A VI. és VII. kerület Városliget felé eső utcáiban villasorok épültek, így Budapest elegáns nagypolgári negyede alakult itt ki. A városrész reformátusai számára az első istentiszteletet 1892-ben tartották a skót misszió Erzsébet körút 7. szám alatti helyiségében. A környék reformátusai vasárnap esténként ezen a helyen gyűltek össze 1897-ig, amikor Izsó Miklós szobrászművész egykori, Rózsa utcai műtermét alakították át imaházzá. A hitélet itt 1897 karácsonyán kezdődött el.

Az egyházközség megalapítására 1903-ban került sor, Erzsébet–Terézvárosi Parochiális Kör néven. A gyülekezetet szervező Kovács Emil, mint a terület lelki gondozásával megbízott Kálvin téri lelképásztor 1901-től látta el feladatát. A templomépítés céljára 1903-ban gyűjtés indult. Laky Adolf (1829-1910) ékszerész 1908-ban 300 ezer koronás adományával jelentősen segítette az építkezés megkezdését, ugyancsak 1908-ban a székesfőváros telket adományozott a Terézvárosban az építendő templom számára. A következő évben tervpályázatot írtak ki, ám a telek kicsinynek bizonyult „megfelelő megjelenésű és elhelyezésű templom építéséhez”. Hosszú egyeztetés után a telket a főváros visszavette és helyette 200 ezer korona építési- segélyt adott. Ezt követően az egyházközség megvette a jóval kedvezőbb fekvésű Városligeti fasor 7. szám alatti telket 26 ezer koronáért. Több sikertelen tervpályázat után Árkay Aladár tervei szerint indult meg a templom építése 1911. július 24-én. Felszentelése 1913. június 1-jén Baksay Sándor Dunamelléki Református Egyházkerület püspökének szolgálatával történt.

Az épület főhomlokzatának középső - háromszögű oromzattal lezárt- részét kétoldalt egy-egy torony fogja közre; a harangtorony a bal oldalon monumentálisabb, a lépcsőtorony a jobb oldalon kisebb méretű. Ez az aszimmetrikus, kettős toronyelrendezés Kós Károly és Jánszky Béla zebegényi római katolikus templománál jelent meg elsőként a korszak építészetében.

A főhomlokzat megformálását a XX. század eleji finn építészet hatása jellemzi, amely főleg Kós Károly közvetítése által hatott Árkayra, míg a belső térben a bécsi Otto Wagner szakrális művészetének ünnepélyességét érzékelhetjük.

A templom görög kereszt alaprajzú. Négy nagy fesztávolságú vasbeton ív tartja a 13,7 méteres belső átmérőjű kupoláját. A földszinti templomteret karzat öleli körül.

A belső tér magas színvonalú kialakítása szintén Árkay Aladár tervei alapján, a kor legjelentősebb mestereinek közreműködésével történt: a festett üvegablakok Róth Miksa műhelyében készültek, az Angster-gyár alkotta az orgonát, a csillárokat Miákits Károly.

A főbejáratnál szemközti orgonakarzat előtt található a liturgikus tér: a fekete márványból készült úrasztala és szószék együttese. A szószék mögött a hangvető szerepét betöltő fulke kialakítása a bejárat kapu díszítésére emlékeztet, felette a karzaton álló orgona Láczy Leó (1852-1921) főgondnok adománya.

A belső térben, a „lábazati zónában ” négy sor magasságban téglalap alakú kétféle stukkó díszítést alkalmaztak: az egyik motívum a kakas (a református templomok tornyának gyakori, jelkép értékű dísz), a másik motívum pedig, a stilizált életfa vagy fenyőfa. A főbejárat kapu díszítései között is találunk e stilizált növénydíszítéshez hasonlót.

A főhomlokzati bejáratot háromféle méretű és formájú, Zsolnay-féle kerámia ékesíti, amelyeken azonos színeket (fehér, fekete, sárga, arany) találunk geometrikus elrendezésben. A kerámia betélapok közül a legnagyobbak 50 x 50 cm-esek és négyzet alakúak, rajtuk stilizált virágdíszítéseket láthatunk: a négyzetformán a kisebb négyzetbe foglalt virágdísz elhajlása madárformaként is felfogható. A virágdíszek szára könnyen értelmezhető, míg fejrészüket kis körformák és spirál vonalak adják.

A 45 cm átmérőjű tondó formájú betételemeiken szintén hasonló virágdíszítések vannak, míg a középső részükön, jól értelmezhető formában, egy fehér színű, stilizált tulipánt találunk. A harmadik fajta betétdísz összetett szimbolikájú: a kopjafát mintázó betétdíszben tulipánt helyeztek el, boglyaíves keretbe foglalva. A kerámiaelemek „geometrikus rendbe foglalása” a korai art’ deco stílusvilágát hozta el a magyar szakrális építészetbe.

A templomban az elmúlt száz évben gazdag hitéletet élő Budapest-Fasori Református Egyházközség több kiadvánnyal és ünnepséggel készül az épület centenáriumára.

Reméljük, hogy a jubileum alkalmával is mind többen személyesen megismerik a 20. század hajnalán született különleges művészettörténeti értéket képviselő református templomot.

Millisits Máté

szakmai alelnök, művészettörténész, művelődéstörténész

Tisztelt Tagtársak, meg mindenki, aki hozzájut, hogy ezeket a sorokat elolvassa!

Közeledik az adóbevallás ideje. Kérjük, aki teheti, rendelkezzen **szja 1 %-val** idén is a Budapesti Városvédő Egyesület javára! Egyesületünk az öntevékeny polgárok százainak összefogásával, ösztönzésével, három évtizede óvja a főváros épített és természeti értékeit. Ennek folytatásához Ön is segíthet adója 1%-val. Aki már, vagy még nem adózik, biztassa ismerőseit, hogy érdemes a városvédőket támogatni.

Köszönjük előre is! **Adószámunk: 19729224-1-43**

PROGRAMAJÁNLÓ

Meghívó

a Promontor - Tétény munkacsoport

szeretettel meghívja tagtársainkat és minden kedves érdeklődőt

Április 10-én (szerda) 17 órakor

a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budafoki Könyvtárában „*Hagyaték*” címmel, munkacsoportunk támogatásával nyíló kiállításra, egy családi gyűjtemény anyagából.

XXII. ker. Kossuth Lajos u.30.

A Budapesti Városvédő Egyesület Irodalom- és Színháztörténeti Csoportja csatlakozik a Kolozsvári Református Öregdiákok Magyarországi Baráti Társasága (KRÖMBT) tavaszi rendezvényéhez, amelyet 2013. április 9-én tartanak meg.

Az ünnepi összejövetelen a következő előadások hangzanak el:

Dr. Bándi Kund, jogász, a KRÖMBT alenöke:

Erdély aranykora Bethlen Gábor fejedelemsége (1613-1629) idején

Millisits Máté művelődéstörténész, a BVE szakmai alelnöke: a Heidelbergi Káté és a magyar reformáció

Millisits Máté: Erdélyben született költők emlékei Budapesten

Az előadáson kiemelt tisztelettel emlékezünk Áprily Lajos (1887-1967) fiáról, a Nagyenyeden 1913. április 24-én született Jékely Zoltán (1913-1982) költőről.

A találkozó helye: Budapest, Kálvin tér 7. a Bp-Kálvin téri Református Egyházközség, Kálvin terem.

A találkozó ideje: 2013.04.09. kedd , 14 óra

Egyesületi Hírek

Tisztelt Tagtársak!

2013. március 26-án Közgyűlést tartunk, melynek napirendi pontjai:

- a 2012 évi Közhasznúsági jelentés, 2013 év tervezett programjai, és tervezett költségvetése.

A Közhasznúsági Jelentésünk megtalálható lesz a honlapunkon, valamint írásos formában a Nyári Értesítőnkben, amely június hónapban jelenik meg.

- Többen érdeklődtek a tagdíj összegéről: **éves tagdíjunk 3.000.- Ft, melyet Alapszabályunknak megfelelően, lehetőleg március 15 kérünk befizetni.** (nyugdíjas tagdíj nincs)

- Április 1-től Egyesületünk titkári feladatait, az Elnökség által kiválasztott új titkár látja majd el.

E sorok írója nyugdíjba vonult, és "főállású nagymamaként" éli tovább életét, persze nem cserbenhagyva az "utódot", akinek igény szerint segíteni fog.

Az Elnökségnek, a Tagságnak, az Önkénteseknek ezúton is köszönöm a segítséget, amit az Egyesület legnehezebb időszakában nyújtottak a fennmaradáshoz!

Önkéntes munka!

Továbbra is nagyon fontos az önkénteseink tevékenysége! **Bogárdi Iván** tagunk végzi a www.varosvedo.hu honlapunk feltöltését, frissítését, igen kitűnően.

A honlapunkon közzétett felhívásra önkéntes munkára - adatok számítógépes rögzítése - jelentkezett **Hegyi Balázs**. A munkát elvégezte, amit ez úton köszönünk!

Nemzeti Panteon Alapítvány

Gerle János kurátorunk örökre eltávozott körünkből. Nagy veszteség érte ezzel Alapítványunk kuratóriumát.

A Egyesületünk javaslatára az Alapítók felkérték kurátori tisztségre dr. Csorba Lászlót, a Nemzeti Múzeum főigazgatóját, aki felkérést elfogadta.

Vándor Éva

CSOPORTÜLÉSEK, PROGRAMOK

Az egyesületi programok nyilvánosak és a belépés díjtalan!

Fotós csoport: a márciusi, áprilisi ünnepekre való tekintettel konkrét időpont még nincs, kérjük figyeljék honlapunkat. (www.varosvedo.hu)

Panteon csoport: folytatják az adatgyűjtést és a fotódokumentációs munkát.

Közlekedési csoport: minden szerdán 17 órától az Egyesület székhelyén.

Templomtörténeti csoport: programjukkal kapcsolatban kérjük, figyeljék egyesületünk honlapját. (www.varosvedo.hu)

Csendvédelmi Bizottság: csoportüléseiket **minden hó 3. szerdáján 16 órakor** tartják az Egyesület székhelyén.

I. kerületi városvédő csoport: Csoportüléseinket 2013-ban is **minden hónap 3. szerdáján** 13 órakor tartjuk a Budavári Művelődési Házban (BEM6).

II. kerületi városvédő csoport: Folytatódik az Emléktábla-kötet összeállítása.

III. kerületi városvédő csoport: programjaikkal kapcsolatban kérjük, figyeljék egyesületünk honlapját (www.varosvedo.hu).

Terézvárosi csoport: Helytörténeti Klub indul az E10-ben a csoport vezetőjének közreműködésével.

Bizonyára sokan emlékeznek a "Keresztül-kasul Terézvároson" címmel meghirdetett városi sétákra. Ráirányult a figyelem olyan értékekre, érdekességekre, amiket a hétköznapi rohanásban

észre sem veszünk. Pedig ezeken az emlékezetes szombat délelőttökön kiderült, hogy Terézváros telis-tele van izgalmas felfedezni valóval. Tapasztaltuk, hogy a város megismerését nem lehet elég korán kezdeni, hiszen a legfiatalabb résztvevő, a néhány hónapos fiatal ember szüleivel jött el, de a 85 éves fiatalos hölgy számára is maradandó élményt nyújtott az együtt töltött másfél-két óra.

A sétatársaktól sok kedves visszajelzés érkezett további kérdések, kérések, tárgyi ismeretek kiegészítésére való adalékok, információk formájában. Ez adta az ötletet, hogy a már régóta esedékes Helytörténeti Klub az Eötvös 10 Közösségi és Kulturális Szintér keretein belül megvalósulhasson.

A tervek szerint havi egy alkalommal keddenként a pinceklubban egy-egy kiválasztott témában képeket vetítünk. Célul tűzzük ki a hagyományok, az értékek megőrzése mellett az új hagyományok megteremtését. Megvitatjuk, hogy Terézváros értékeinek megismerésére tett kísérleteinket hogyan, milyen módon folytassuk tovább.

Miután Terézváros és a művészeti élet elválaszthatatlan, ezért összejöveteleinkről az irodalom és a zene sem marad el.

Józsefvárosi csoport: Idén a Józsefvárosi Galéria szervezésében "Ajtók mögött" címmel minden hónap második szerdáján tervezünk előadásokat.

Március 13-án a H13 központban (Budapest, VIII. Horánszky utca 13.) a Józsefváros 48-as szabadságharchoz köthető emlékeiről tartok vetített képes előadást.

A Martsa Múterem és Művészkerth továbbra is szeretettel várja a látogatókat, bejelentkezéssel a martsamuterem@gmail.com, vagy a +36-30 / 257-1318-as telefonon.

3-40 fő számára a korábban bemutatott vetített képes előadások ismét megtekinthetők (az ár és az időpont megbeszélés szerint)

A választható előadások (előadó Martsa Piroska szobrászrestaurátor)

- A Martsa múteremről
- A Martsa művészekről
- Képzőművészek a József utcai múteremben 1920-napjainkig)
- Az ember tragédiája című animációs film (rendező Jankovics Marcell) kultúrtörténeti háttere (érettségizőknek is ajánlott)
- Vasműves kapuk a Józsefvárosban
- Eltűnő mesterségek sorozat: cipész, szűcs, kovács és üvegcsiszoló, valamint üvegező
- Józsefváros zöld területei
- Józsefváros templomai restaurátor szemmel
- Józsefváros szobrai

Kőbányai csoport: összejöveteleit a **Kőbányai Helytörténeti Gyűjtemény épületében**, Bp. X. Halom u. 37/B-ben tartja, **minden hó harmadik csütörtökén 17 és 18 óra között.**

március 21. Előadás: "A márciusi ifjak" ea.: Dr.Keresztes Sándorné

április 18. Megemlékezés a költészet napjáról.

május 16. Népszokások, naptár, ünnepek

Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Ugyanitt a kiállítás megtekinthető: hétfő, kedd, szerda, péntek 10-14 óráig, csütörtök 14-18 óráig.

XIII. kerületi csoport: március 19. 10 óra: Épített örökségünk védelmének a helyzete Magyarországon 2013-ban. Előadás és beszélgetés. A programot vezeti : Seressné Döller Márta.

Április 16. 10 óra: Vendégségben a RAM Colosseumban. Vezeti: Németh Marietta.

Május 21. 10 óra: Az Országbíró utcai lakótelepi park megtekintése. Vezeti: Seressné Döller Márta.

A programok illetve a gyülekezés helyszíne: Budapest, Váci út 50. Bejárat a Civilek háza feliratú ajtónál.

XV. ker. csoport / MÁV Telep Baráti Köre KHE/ :

- tavasztól ősziig havi rendszerességgel környezetvédelmi diák programok a Szentkorona úti Ált. Iskola és a Pestújhelyi úti Általános Iskola diákjainak. A programokban kb. 150 diák vesz részt.

- A MÁV Telepi 70771 hrsz. ingatlan (Egyesületünk székhelye)

díjnyertes környezetvédelmi pályázatának bemutatása a nagyközönség számára, májustól ősziig több

alkalommal.

- A mobilitási héten diák és felnőtt programok
- Szeptemberben a Kulturális Örökség Napján a MÁV Telepi Jézus Szíve Templom bemutatása a nagyközönségnek.
- Adománygyűjtő koncert a templom helyreállítási munkáinak megsegítésére.

(A dátumokat még nem tudjuk megadni, kérjük figyeljék egyesületünk honlapját.)

Pesterzsébeti Városvédő Csoport: március 26. (kedd) 17 óra, helyszín: Gaál Imre Galéria

Az előadás címe: Grafikai technikák a középkortól napjainkig

Előadó: Stefanovits Péter Munkácsy-díjas festő- és grafikusművész, érdemes művész

április 16 (kedd) 17 óra, helyszín: Gaál Imre Galéria

Az előadás címe: Múltunk hídjai

Előadó: Tóth József Balázs Béla-díjas fotóművész, érdemes művész

május 28. (kedd) A kezdés ideje az ünnepség időpontjától függ. Ünnepség az Anyák

szobránál, utána, helyszín: Gaál Imre Galéria

Az előadás címe: Beszélgetés Pesterzsébet tereinek és szobrainak védelméről

A beszélgetést előkészíti és levezeti: Ettvel Zoltán

Promontor-Tétény munkacsoport: Március hónapban koszorúzási ünnepségek lesznek a Budafok felsővárosi temetőben Térey Pál honvéd huszárőrnagy, valamint Hadik Ágoston honvéd ezredes síremlékeinél. A megemlékezést a 903. számú Prohászka Ottokár cserkészcsapattal közösen tartjuk. *Időpontja még nem végleges!*

További megemlékezés lesz a Klauzál Gábor Társaság szervezésében Budatétényben a Klauzál-villánál, a Társaság névadójának emléktáblájánál. A rendezvényen munkacsoportunk is képviselteti magát! *Időpontja még nem végleges!*

Március hónapban a programtorlódások miatt, külön csoportösszejövetelt nem tartunk!

Április 15-én (hétfő) 17 órakor tartjuk soron következő havi összejövetelünket és előadásunkat a Klauzál Gábor Műv. Házban.

Május: – mivel a 3. hétfő Pünkösöd napjára esik és nincs lehetőségünk a befogadó intézmény teremfoglalását megváltoztatni, ezért – **összejövetelt nem tartunk!**

Május 26-án (vasárnap) – hagyományainknak megfelelően – Hősök vasárnapja ünnepséget tartunk a Budatétényi Polgári Körrel közösen a Szent István király templomnál.

Időpontja még nem végleges!

Soroksári Grassalkovich Kör:

március 14, 28.
április 11, 25.
május 2, 30.

Minden alkalommal 17 órakor a Közösségi Házban (Bp. XXIII. kerület, Grassalkovich út 154).

Rákoshegyi Bartók Zeneház (XVII. kerület, Budapest – Rákoshegy, Hunyadi u. 50.)

Programjaik a www.bartokzenehaz.hu honlapon olvashatók.

TAGTÁRSAINK ÍRJÁK

Jeles évfordulók

Baliga Kornél építész-, belsőépítésznél voltunk látogatóban 60. születésnapja alkalmából. A novemberi délután a Budapesti Városvédő Egyesület Várostörténeti csoport tagjaiként kerestük fel Nap-hegyi

villájukban. A valaha szőlősorok övezte dombon, a filoxéra járvány után kialakított utcákon szép házak sorakoznak. A finom budai borok (bakator, mézesfehér stb.) emléke már csak a legendákban él. A Magyar Iparművészeti Főiskolán végzett, ahol Szrogh György és Németh István volt a tanítómestere. Kedves és vendégszerető házigazdánk bevezetett minket a csodálatosan létrehozott ház rokokó szobáiba, különlegesen kialakított műtermébe, és körbejártuk a késő őszi üde francia kertjét is. Ahogy mondta még a Főiskolán tanulta meg szeretni a Bauhaus racionalitását, és minden esztétikum titkát, az arányosságot: a tartalom, funkció és forma hármasságát. (Andreas Palladio (1508-1580), a reneszánsz iskolateremtő építészete jutott eszembe.) Munkáiban mindig visszalép a korba, amelyben az épület, vagy berendezés született. Úgy láttuk, nagyon kedveli a rokokó stílust, amely a francia területen a legszebben jelenik meg. (A rokokó 1715-1780 között virágzott, a barokk stílus túlhajtásaként, de eltartott a 19. sz. elejéig is. Főleg a belső építészet és bútortervezés valamint a porcelán gyártása emelkedett ki. A csigavonalas – rocaille - formák, a hajlított, hullámos felületek, a versaillesi udvar XV. Lajos (1710-1774) királyi pompáját mutatja. De az életöröm, jókedv, a kínai egzotikum, és idilli zsánerképek, irodalomban a pásztor történetek és a színjátszás is jellemezték. Madame Pompadour a szép és művelt hölgy neve elválaszthatatlan a rokokótól.)

Már Kornél gyermekkori álmaiban is szerepelt a gödöllői és a versailles-i királyi udvar, melyekben többször is megfordult és megcsodálta a francia rokokó mesterek munkáit. (A vízivárosi Batthyány téren a Fehér Kereszt Vendégház (egykori Falk-ház) megmaradt szép műemlék épülete ennek a kornak. (A 2009-es Kulturális Örökségnapok során mutattam be, amikor végigjártuk a Fő utcát.)

Kornélnak köszönhetjük a Royal Nagyszálló portál rekonstrukcióját (1982-88), a Rumbach Sebestyén utcai Zsinagóga homlokzat és belső architektúra kialakítását (1988), a Gundel étterem emeleti stukkómennyezet helyreállítását (1979) és belsőépítészeti munkáit (1992), valamint a ligeti **Körhinta rekonstrukcióját** (1994-95).

Legtöbbször Szántó Tibor kollegájával dolgoztak együtt. Az idegenvezetőkkel nemrég ki is próbáltuk a gyönyörű, **1998-ban Európa Nostra díjjal jutalmazott** „párja nincs” Körhintát. Ő működött közre az Osztrák Nagykövetség budavári épületénél (1995-96), és a Budavári Sándor palotánál (2004). Számtalan más épületnél is kiemelkedő belső építészeti és rekonstrukciós munkát végzett. Többek között a Vajdahunyad vár belső felújításánál (1981), a miskolci Pannónia Szállónál (1987), a pesti Astoria Szállónál (1987), a Váci utcában az Ypsilanti cipőboltnál (1988), a Kőbányai Zsinagógánál (1990-91), a Várkert-Kioszknál (1992), amit már régóta várunk, hogy átadjanak a közönségnek. Kapu és emlékműtervet készített a Bp. Nyugati pályaudvarhoz (1989), a Magyar Fotográfusok Háza belsőépítészet (1998) és sorolhatnám. Legszebben talán az Esterházy *fényes* Miklós herceg (1714-1790), barokk-rokokó palotájáról beszélt.

Bemutatott nekünk gyönyörű, félig kész rajzokat is. Közben a műteremben szólt a barokk zene, ami tovább fokozta a 250 évvel ezelőtti hangulatot. Láttunk egy komódot is, ami (Buden) hajdani francia asztalos mester keze munkáját dicséri. Megtudtuk, hogy farsangkor barátait szokta meghívni jelmezes összejövetelekre. Antikváriumokban és piacokon találta meg azokat a korhű bútorokat, melyeket helyreállított, és ma a lakás díszei. A vitrinekben mozgalmas porcelán tárgyak (meisseni, sévres-i stb.) sorakoznak. A falakon festmények idilli hangulatot árasztanak. Van egy idős hölgy portréja, aki rembrandti fény-árnyékok között tekintett ránk.

Fertődön a „magyar Verszáliát” A. E. Martinelli udvari építész kezdte építeni 1720-tól. Kornél a századokkal ezelőtti mesterek közt biztosan remekül feltalálta volna magát. 1997-ben kiérdemelte az Építészeti Nívódíjat, 1999-ben Ferenczy Noémi-díjat. Péccsett a Pannónia Szálló régi épületének belső építészeti munkái elkészítéséért (1982-88) kapták meg Szántó Tiborral a Podmaniczky-díjat, ez szakmájának első igazi elismerését jelentette. Megemlítem még a Zala Megyei Bíróság D.F. Allio által emelt (1732) szép barokk palotájának rekonstrukcióját is (1996. Velledics Lajos kivitel).

Ezt az épületet jól ismerem, hiszen Deák Ferenc „a kiegyezés atyja” is dolgozott itt, és annak idején a városba jártam iskolába (Zalaegerszeg). Számos kiállítása volt idehaza (Múcsarnok, Vigadó Galéria, Olof Pálme Ház a Városligetben) és külföldön is (Prága, Varsó, Szófia). Jelentős szakirodalmi tevékenysége mellett zsűriken szerepel, és emellett alelnökünk is a BVE vezetőségében.

2008-ban, a BVE negyedszázados ünnepségén a Budapesti Történeti Múzeumban rendezett kiállításunk megnyitóján a kulturális miniszter elismerő oklevelét vette át Ráday Mihály elnökünk, Baliga Kornél belsőépítész, Buza Péter a Budapest folyóirat főszerkesztője, és Vadas Ferenc építéstartörténész. Gratulálunk!

Jó volt ott lenni. További szép és érdekes munkákat, jó egészséget kívánunk!

Köszönjük a meghívást Baliga Kornélnak.

dr. Horváth Péterné

Budáné Juhász Katalin: *Utak, utcák terek és épületek Erzsébetvárosban*

Erzsébetváros névadásának 130. évfordulójára írta meg a 2004-ben megjelent fenti című könyvének folytatását. Buda Kati könyveit mindig örömmel olvasom. Külön megtiszteltetés, hogy az első rész után, melyet még Dr. György Alajosné, (Anna néni), a Város-történeti csoport vezetője méltatott, most én írhatok recenziót. **A 2012 őszén kiadott új kötet a Rottenbiller utcától halad végig a Dózsa György útig.** A Terézvároshoz tartozó terület (a Király utcától a Rákóczi útig és a Károly körüttől a Dózsa György útig) 1882 után alakult önálló egységgé, a VII. kerületté. A szerző a kerületet igen jó ismerője,

erről írta régebben (1998 és 2001) az *Erzsébetváros - iskolaváros* címmel kétrészes igen részletes, tankönyv alaposságú munkáját is.

A most kiadott, 158 oldalas könyv nagyon tartalmas, képekkel teli igen szép összeállítás. Borítóját és a könyv formáját Kopp Antal tervezte, aki nagy hozzáértéssel fotózta a kerület arra érdemes, gyönyörű épületeit. A szerző lelkesedése átragad az olvasóra. Alapos ismeretei, szaktudása minden sorában ott van. Nemcsak az épületekkel foglalkozik, hanem az utca névadóinak élettörténetét és híres lakóit is (Örkény István, Klösz György, Karinthy Frigyes, Kellér Andor, Péterfy Sándor, Osváth Ernő, Róth Miksa, Darvas Lili és sokan mások) bemutatja. A mellékelt fotón látható igen szép historizáló stílusú épület a Garay János u. 22. alatt áll. Gerstenberger és Mészáros építéscsoport (1895 körül) saját maguknak építették. A rég felhagyott kismesterségek is előbukkannak, és elbeszélget a műhelyeket még továbbvivő, ahhoz családi szálakon ragaszkodó, ma már ritkaságszámba menő szakmák (pl.: paplankészítő, gyékényes) ismertetésével. A felhasznált irodalomjegyzék alapján sok-sok író, építész, történész és egyéb szerző műveit is felhasználta. Korabeli lapokból (Vasárnapi Újság, Élet és Irodalom, Fővárosi Hírlap, Nyugat, Pesti Hírlap, Akadémiai Értesítő és másokból) idézett. A kerületi Újságban hosszú időn át megjelent külön rovatát alig vártuk, hogy elolvassuk. Külön köszönetet mondunk lelkes városvédő munkájáért, az Erzsébetvárosi csoport összetartásáért, a számtalan kulturális megmozdulás szervezéséért.

dr. Horváth Péterné

Pesterzsébet, Kossuth Lajos utca 18.

Pesterzsébet egyetlen neobarokk épülete a Kossuth Lajos utca 18. számú négylakásos társasház. Az épület befejezésekor – a 20-as években - a bejárati kapu bal oldalán fent és még azt követően 40-50 évig egy fehér márványtábla díszelgett. A táblán a következő szöveg szerepelt: "Az épületet tervezte Óváry Arthur műépítész".

Amikor a pesterzsébeti építész tisztelői, vagy családunk valamelyik tagja, az épület előtt elhaladt, gondolatban kellemes érzésekkel adózhattak Óváry Arthur műépítész emlékének.

A tábla nyoma természetesen jelenleg is látható és bár nem ez az egyetlen szépséghiba az épületen, de a tábla visszahelyezése akár az első lépés is lehet Pesterzsébet egyik büszkeségének védelmében.

A tábla visszahelyezésének ügyében felkerestem társasház tulajdonosait, akik engedélyezik, sőt kívánatosnak tartják egy hasonló tartalmú tábla visszahelyezését.

Természetesen ismerve Pesterzsébet Önkormányzatának szűkös anyagi helyzetét és tekintettel arra, hogy a táblán nagyapám neve fog szerepelni, az ezzel kapcsolatos költségeket vállaltam.

Feltételeztem, hogy Pesterzsébet vezetői, valamint a hagyományörző pesterzsébetiek is fontosnak tartják a tábla visszahelyezését, ezért engedélyt kértem Szabados Ákos polgármester úrtól a tábla visszahelyezésére, amelyre az engedélyeket megkaptam.

Szeretném, hogy tavasszal a tábla avatása ünnepélyes keretek között történjen.

Óváry Gábor

UTAZÁSI AJÁNLATOK

KEN-EDI TRAVEL

Tel: 278-2156, 278-2157

1067 Budapest, Teréz krt. 3.; Nyitva: H-P 09:30-17:30

www.keneditravel.hu

Eng.sz: U-001074.

e-mail: info@keneditravel.hu

UTAZZON A LEGJOBB ÁRON! ÍZELÍTŐ 148 OLDALAS KATALÓGUSUNKBÓL

PRÁGA-KÖNIGSTEIN-KUTNA HORA 4 nap

 Busz, idvez., kirándulások, 3 éj
 ***szállodában, reggelivel
 06.06-09., 10.19-22. 42900 Ft/fő

ZAKOPANE-WIELICZKA-KRAKKÓ-LŐCSE

 Busz, idvez., kirándulások, 2 éj
 ***szállodában reggelivel
 04.26-28., 10.25-27. 27900 Ft/fő

MAGAS TÁTRA-DUNAJECZ-NEDECZ VÁRA 3 nap

 Busz, idvez., kirándulások, 2 éj
 ***szállodában reggelivel
 05.17-19., 09.20-22. 29900 Ft/fő

KÁRPÁTALJA 4 nap

 Busz, idvez., kirándulások, 3 éj
 ***szállodában, félpanzióval
 05.30-06.02. 42900 Ft/fő

ISZTRIAI KÖRÚT 4 nap

 Busz, idvez., kirándulások, 3 éj
 **szállodában svédasztalos félpanzióval, italfogyasztással
 06.06-09., 09.19-22. 54900 Ft/fő

SZLOVÉNIA KINCSEI 3 nap

 Busz, idvez., kirándulások, 2 éj
 ***szállodában, svédasztalos félp.,
 05.10-12., 08.17-19. 39900 Ft/fő

SZLOVÉN CSEMEGÉK 3 nap

 Busz, idvez., kirándulások, 2 éj
 ***szállodában, svédasztalos félp.
 06.14-16., 09.27-29. 39900 Ft/fő

HORVÁTO., KRK-SZIGET

 4 nap 3 éj, busz, idvez., 3 éj
 **szállodában, svédasztalos félp., ajándék esti KRK város látogatás
 07.11-14., 08.08-11. 47900 Ft/fő

HORVÁTO., KRK SZIGET

 5 nap 4 éj, busz, idvez. 4 éj
 **szállodában svédasztalos félp., ajándék esti és nappali KRK városlátogatás 07.07-11., 07.14-18., 08.04-08., 08.18-22. 57900 Ft/fő

HORVÁTO., KRK-SZIGET

 8 nap 7 éj, busz, idvez., 7 éj
 **szállodában svédasztalos félp., ajándék esti és nappali KRK város látogatás, 2 órás hajókirándulás üdvözlőittallal, Vrbnik-i borkóstoló házi sonkával, sajttal
 07-21-28., 08.11-18. 99900 Ft/fő

HORVÁTO., OPATIJA

 5 nap 4 éj, busz, idvez., 4 éj
 **szállodában svédasztalos félpanzióval, italfogyasztással, ajándék rijekai kirándulással
 07.21-25. 72900 Ft/fő

HORVÁTO., OPATIJA

 4 nap 3 éj, busz, idvez., 3 éj
 **szállodában svédasztalos félpanzióval, italfogyasztással
 07.25-28. 59900 Ft/fő

PLITVICEI TAVAK-KRK-SZIGET 5 nap 3 éj

 Busz, idvez., 3 éj **szállodában, svédasztalos félpanzióval
 07.17-21., 08.21-25. 47900 Ft/fő

NAGYVÁRAD

Busz, idvez., 03.23., 09.29. 5890 Ft/fő

ARAD-MAKÓ

Busz, idvez., 05.04, 10.06. 5990 Ft/fő

VARASD-CSÁKTORNYA

Busz, idvez., 05.01., 10.23. 5990 Ft/fő

BÉCS ÉS AZ OPERAHÁZ

Busz, idvez., 05.25., 10.05. 5490 Ft/fő

BÉCS ÉS HÍRES TEMPLOMAI

Busz, idvez.. 03.23., 10.23. 5490 Ft/fő

BÉCS-SCHÖNBRUNN

Busz, idvez., 03.15., 04.20., 5790 Ft/fő

SEEGRTOTTERI TAVAS
BARLANG-HEILIGENKREUTZ
 Busz, idvez., 05.12., 09.28. 5690 Ft/fő

MARIAZELL

Busz, idvez., 04.13., 09.07. 6990 Ft/fő

FRANKÓ VÁRA-SOPRON

Busz, idvez., 05.18., 09.08. 5490 Ft/fő

LÉKA VÁRA-KŐSZEG

Busz, idvez., 04.07., 09.07. 5490 Ft/fő

MORVAORSZÁGI KASTÉLYOK

Busz, idvez., 04.20., 10.13. 6990 Ft/fő

POZSONY-NAGYSZOMBAT

Busz, idvez. 06.23. 5390 Ft/fő

POZSONY ÉS VÖRÖSKŐ VÁRA

Busz, idvez., 05.26., 09.01. 5490 Ft/fő

KOMARNO-GABCIKOVO-GYŐR

 Busz, idvez., ebéd
 05.11., 07.27., 09.08. 5290 Ft/fő

DOBSINA-ROZSNYÓ

 Busz, idvez, ebéd, kávé
 06.02., 08.25., 09.22. 6990 Ft/fő

OCHTINA-CSETNEK-RIMASZOMBAT

 Busz, idvez., ebéd, kávé
 04.21., 06.01., 10.06. 6290 Ft/fő

KASSA-EPERJES

 Busz, idvez, helyi vezetés
 06.22., 10.23. 6390 Ft/fő

KASSA (RÁKÓCZI-MÁRAI)

 Busz, idvez., helyi vezetés
 04.06., 06.01., 09.28. 5990 Ft/fő

DOMICA-SZINPETRI-AGGTELEK

 Busz, idvez, ebéd
 05.26., 06.30., 09.15. 6190 Ft/fő

BETLÉR-ROZSNYÓ-KRASZNAHORKA

 Busz, idvez, ebéd, kávé
 04.14., 09.29. 6990 Ft/fő

SELMECBÁNYA-SZENTANTAL-LÉVA busz, idvez.

05.18., 10.05. 4490 Ft/fő

GYÖNGYÖS-NOSZVAJ-EGER

 Busz, idvez., ebéd
 04.27., 06.02., 09.21. 5690 Ft/fő

SZARVAS-SZOLNOK

Busz., idvez. 05.12., 08.24. 4990 Ft/fő

FEHÉRVÁRCSURGÓ-MÓR-MARTONVÁSÁR busz, idvez., ebéd

05.05., 06.29., 10.13. 4990 Ft/fő

VERESEGHÁZ-GÖDÖLLŐ-MÁRIABESNYÓ busz, idvez, ebéd

04.14., 06.16., 09.01. 4590 Ft/fő

CSIKSOMLYÓI BÚCSÚ 5 nap

Busz, idvez., kirándulások, 4 éj
 ***szállodában, svédasztalos reggelivel, wellness használati lehetőséggel 05.17-21. 42900 Ft/fő

ERDÉLY GYÖNGYSZEMEI 5nap

Busz, idvez., kirándulások, 4 éj
 ***szállodában, svédasztalos reggelivel, wellness használati lehetőséggel 06.19-23., 09.04-08., 10.19-23. 39900 Ft/fő

OLASZO. – JESOLO 5 nap 4 éj

Busz, idvez., 4 éj szállás
 ***szállodában, félpanzióval
 Ajándék Padova-Treviso kirándulás
 06.12-16., 09.11-15. 59900 Ft/fő

PLITVICEI TAVAK-KRK-SZIGET 4 nap 2 éj

Busz, idvez., 2 éj **szállodában, svédasztalos félpanzióval
 06.27-30., 08.29-09.01. 37900 Ft/fő

BULGÁRIA-ARANYHOMOK

8 nap 7 éj NINCS BUSZON
 ALVÁS! Busz, csoportkísérő, tranzitszállás oda-vissza Szófiában, 5 éj szállás
 Aranyhomokon all inclusive ellátással, ajándék Balchik kirándulás
 08.25-09.01. 99900 Ft/fő

POZSONY ÉS DÉVÉNY VÁRA

Busz, idvez. 04.21., 10.12. 4990 Ft/fő

ZELEGÉNY-NAGYBÖRZSÖNY-SAHY-NÓGRÁD

Busz, idvez., ebéd 06.22. 4490 Ft/fő

NYITRA-KISTAPOLCSÁNY

Busz, idvez. 04.27., 10.26. 4990 Ft/fő

NYITRA-MALONYA

Busz, idvez., 05.26., 09.14. 4990 Ft/fő

IPOLYMENTI KISKÖRÚT

Busz, izez., ebéd, üdvözlő ital, kemencében sült lepény, Tájház belépő
 03.30., 06.02., 09.01. 4790 Ft/fő

BORFŐ-ZSELÍZ-OROSZKA

Busz, idvez, ebéd 04.27., 4990 Ft/fő

FÜLEK-IPOLYTARNÓC-HOLLÓKÓ

Busz, idvez.,palóc ebéd
 04.14., 06.16. 09.22. 5490 Ft/fő

PANNONHALMA-ZIRC

Busz, idvez., ebéd
 05.25., 07.13. 5990 Ft/fő

KISBÉR-VÁRGESZTES-MAJKPUSZTA

busz, idvez., ebéd
 05.26., 10.19. 5790 Ft/fő

JELI ARBORÉTUM-SÁRVÁR

Busz, idvez.,
 05.11.,12., 18., 19., 20. 5990 Ft/fő

PÉCS-ZSOLNAY NEGYED

Busz, idvez., 04.27., 10.06. 5490 Ft/fő

SZŐREGI RÓZSAFESZTIVÁL

Busz, idvez., 06.22. 4990 Ft/fő

A programváltozás jogát partnereink és egyesületünk is fenntartja!

Telefon, fax: 321-1696

OTP 11705008-20092737-00000000

Adószám: 19729224-1-43

e-mail: budapesti@varosvedo.hu

honlap: www.varosvedo.hu

1126 Budapest, Szoboszlai u. 2-4.

Összeállította: Vándor Éva

A kiadásért felelős: Ráday Mihály